

# ANVISNINGAR

## Grävning i allmän mark



Sign

2014-04-29

Rev 2015-06-25 CS

Rev 2018-03-27 CS

## **INLEDNING**

Allmän mark används till anläggningar som är till nytta för kommunens innevånare. På ytan finns t ex gator, vägar och parker, och under ytan ligger ledningar, för t ex el, tele, fiber, gas, fjärrvärme vatten och avlopp. Både gator och ledningar är en förutsättning för ett fungerande samhälle. Trafiken ska flyta utan störningar, och man förutsätter att försörjningen av el, telekommunikationer, gas, fjärrvärme, vatten mm ska fungera utan avbrott. Ibland leder de olika kraven till konflikter. När nya ledningar ska läggas eller gamla underhållas måste krav från olika intressenter jämkas samman så att problemen blir så små som möjligt.

# Förutsättningar för grävningsarbeten i allmän mark

## Planering och samordning

Det åligger ledningsägaren att fortlöpande informera och samråda med väghållaren om arbeten som planeras eller utreds, både på kort och lång sikt och i projekteringskedet. Det är viktigt med gemensam planering, både ledningsägare sinsemellan och mellan ledningsägare och väghållare.

I planeringen skall bl. a hänsyn tas till kommunens beläggningsprogram, störningar för allmänheten, boende och näringsidkare.

Ledningsägaren ska i samråd med parkansvariga och väghållare planera för hur träd och parkmark vid arbetsområdet ska behandlas. I projekteringskedet förs en dialog mellan ledningsägare och väghållare, där bl. a ledningssträckningar och tekniska lösningar utreds.

Arbetsmetod och tidpunkt ska väljas i samråd med väghållaren så att det blir bästa möjliga tillgänglighet till fastigheter som berörs av arbetet.

Vid arbete i centrala Västervik (innanför 30-zonen) skall det alltid annonseras i lokalpressen innan arbetet startar. Annonsen bekostas av ledningsägaren.

*Tänk på att alla inblandade behöver tillräcklig handläggningstid!*

## Före igångsättning

- Upprätta grävstillstånd, trafikanordningsplan, och om det behövs, begär tillfällig trafikföreskrift.
- Begär upplåtelsestillstånd hos polisen, för bodar, upplag etc. utanför arbetsområdet.
- Informera alla som berörs av arbetet, även näringsidkare och boende.
- Anmäl när akut arbete skett, per telefon
- Svara för att utmärkning, avstängning och skyddsanordningar utförs enligt gällande bestämmelser och trafikanordningsplan.
- Kalla berörda till syn före arbetets start.
- Kontrollera att det finns erforderliga beslut om vägarbete eller upplåtelse av mark på offentlig plats.

## Trafikanordningsplan

Arbetet måste planeras noggrant för att ge skydd åt trafikanter och arbetare, och ge bästa möjliga framkomlighet för både gående och övrig trafik. Gång- och cykeltrafiken vid arbetsplatsen måste ordnas så att den inte skapar risker för de oskyddade trafikanterna. Man måste ta speciell hänsyn till utsatta grupper som har svårare än andra att handskas med störningar, t ex funktionshindrade.

Trafikanordningsplanen visar hur trafiken ska ordnas vid arbetsplatsen och vilka avstängningar och skyltar som ska användas samt om vägmarkeringar (målning på vägbanan) berörs. Den anger också om det behövs tillfälliga trafikföreskrifter för arbetsplatsen, t ex sänkt hastighet.

Trafikanordningsplanen skall följa ”Arbete på väg”, framtagen av SKL.

Handläggningstiden för ansökan är fem arbetsdagar.

## Grävningstillstånd

Grävningsarbetet får inte startas utan grävningstillstånd och handläggningstiden är fem arbetsdagar.

Ansökan om grävningstillstånd ska innehålla:

- Uppgifter om arbetets art.
- Ledningsägarens ansvarige arbetsledare/kontrollant.
- Tidpunkt då arbetet beräknas starta.
- Tidpunkt då arbetet beräknas vara klart.
- Lägesritning eller skiss som tydligt visar arbetsområdet, inklusive upplagsplatser och transportvägar.
- Antagen entreprenör (om det finns någon) och namn på dennes ansvarige arbetsledare.

*Dessutom kan grävningstillstånd från Länsstyrelsen krävas i centrala delar av Västervik och Gamleby. Observera att handläggningstiden kan variera.*

## **Upplåtelse av offentlig plats**

För tillfällig upplåtelse av mark utanför arbetsområdet krävs tillstånd för upplåtelse av allmän plats. Tillståndsbevis söks hos Polisen och ansökan om markupplåtelse ställs till kommunens driftentreprenör.

## **Syn – förbesiktning**

Innan arbetet startar ska byggherren tillsammans med representant från kommunens driftentreprenör se till att förhållandena på arbetsplatsen dokumenteras med protokoll, gärna kompletterat med foton eller videoupptagning.

Syner ska dokumentera:

- Arbetsområdets omfattning.
- Gatans och dess anläggningars standard.
- Träd och växter som berörs av arbetet, även upplag, transporter och gångtrafik på grönområde till följd av arbetet.
- Värdet på träd, buskar och andra växter som måste tas bort på grund av arbete ersätts enligt överenskommen värderingsmetod.
- Synliga skador.
- Skyddsåtgärder som behövs.
- Omfattning av återställande.

## **Under arbetets gång**

Ansvara för arbetsområdet och schakten tills gatuområdet är återställt, besiktigt och godkänt. Källsortera restprodukter och se till att mark och vatten inte förorenas av t ex bensin eller olja. Ansvara för att schakten utförs på ett riktigt sätt. Ansvara för att schakten återställs på ett riktigt sätt. Ansvara för att träd, växter och andra parkytor som berörs av arbetet inte kommer till skada. Ansvara mot väghållaren, övriga ledningsägare och tredje man för skador, förlust och intrång som kan uppkomma under arbetet. Meddela väghållaren om arbetet blir försenat eller klart tidigare.

## **Ekonomi**

Ledningsägaren/byggherren ansvarar för och bekostar alla sina åtgärder i kommunens gator och grönytor, oavsett om arbetet utförs i egen regi eller av en anlitad entreprenör.

## **Schaktfri ledningsdragnig**

Schaktfria metoder kan vara lämpligt att använda som alternativ till grävning, t ex tryckning. Kommunen kan bestämma att alternativa metoder ska användas i vissa lägen.

## **Grunda schaktmetoder**

Västerviks kommun tillåter grunda schaktmetoder, exempelvis spårfräsning, dock ej grundare än 0,3 m. Schaktens återställningsbredd får ej understiga 0,5 m.

## **Utsättning**

Den som ansvarar för arbetet måste förvissa sig om läget för andra anläggningar, t ex ledningar, brunnar mm, på platsen. För dokumentation om ledningarnas läge använd ledningskollen.se. I vissa fall kan det behövas provgropar på platsen för att fastställa ledningarnas djupläge.

## **Arbetsplatsens uppställning**

Bodar, maskiner, redskap och material ska placeras med hänsyn till framkomlighet för trafikanter, boende och näringsidkare. Arbetsplatsen ska innebära så lite störning för omgivningen som möjligt. Det betyder också att arbetsplatsen måste ordnas så att arbetet kan utföras effektivt, och inte tar onödigt lång tid.

## **Hänsyn till omgivning och miljö**

Arbetet ska bedrivas med hänsyn till miljön och de miljökrav som kommunen ställt.

- Området ska hållas i god ordning. Vatten som innehåller lera, betong eller liknande som kan orsaka stopp får inte rinna ner i brunnar.
- Avfall och restprodukter ska tas om hand på ett riktigt sätt, t ex källsorteras
- Buller, utsläpp och markskakningar som kan störa omgivningen eller påverka miljön ska undvikas eller minimeras.
- För arbeten på och invid allmänna vägar ska personal ha genomgått utbildning i ”Arbete på väg”.

## **Ansvarig för tillfälliga trafikanordningar**

På varje arbetsplats ska det finnas en utmärkningsansvarig. Den ansvarige ska ha dokumenterad utbildning i ”Arbete på väg”, nivå 3A.

De tillfälliga trafikanordningarna skall kontrolleras och dokumenteras dagligen, även under helger.

## **Fjärrvärme**

Avståndet mellan fjärrvärmeledning och närmaste VA-ledning skall vara minst 2,0 meter. Detta gäller såväl huvudledningar som servisledningar. Fjärrvärmeledningen skall ligga minst 0,2 meter över den högst belägna VA-ledningen.

## **Schakt vid befintliga ledningar**

Om det enligt utsättningen finns en annan ledning på platsen, måste man säkerställa att den inte skadas. El- och teleledningar är ofta markerade enbart med en centrumlinje, men ligger i verkligheten som utbredda stråk. Kring ledningens förväntade läge måste man gräva med handverktyg. Om inte ledningen påträffas ska man fortsätta att gräva med handverktyg en meter på vardera sidan om det förväntade läget, och om man inte träffar på ledningen då heller, ska man ta kontakt med ledningsägaren. När grävning sker i närheten av befintliga VA-ledningar och fjärrvärmeledningar skall kontakt tas med AO Vatten respektive AO Fjärrvärme inom Västervik Miljö & Energi AB för vidare besked om hur arbetet skall bedrivas. Luftningsrör, brunnsbetäckningar eller andra anordningar skall placeras där de förorsakar minst olägenhet, Västerviks kommun kan påkalla flyttning på ledningsägarens bekostnad. Anslutning till befintliga vatten- och avloppsanledningar får ej förekomma utan erforderligt tillstånd från AO Vatten.

## **Ytskikt och massor**

Det uppgrävda materialet ska tas om hand med tanke på återvinning. Det kan innebära att:

- Betongplattor och sten skall plockas upp, rengöras och lagras på pall.
- Uppgrävd eller fräst asfalt skall transporteras till Målserums avfallsanläggning.
- Varje enskild transportör garanterar att asfalten är fri från stenkolstjära. Stickprov kan förekomma vid intransport.
- Varje enskild transportör skall kunna ange från vilket projekt asfalten kommer. Detta för att kunna förenkla invägning och vidare hantering på avfallsanläggningen.
- Sortera massor för återfyllning.
- Vid misstanke om förorenade massor skall beställaren bekosta och utföra provtagning.
- Förorenade massor transporteras till Västervik Miljö & Energi AB:s avfallsanläggning vid Målserum.

## Schaktens utformning

Asfaltytan ska sågas eller skäras före grävningen. Man bör eftersträva att få schaktens väggar jämna och med jämn lutning uppåt från botten och i övrigt anpassat så att det går att komprimera materialet vid återfyllning.

## Återfyllning och packning till terrassytan

Kringfyllning runt ledningen ska göras på ett fackmässigt sätt och enligt ledningsägarens föreskrifter. Fyllningsmaterial, komprimering och lagertjocklek ska vara enligt AMA Anläggning 17, ABT Väg 2005 eller särskilda anvisningar. Om det inte går att komma åt att komprimera, t.ex. vid korsande ledningar, kan fyllningen vattenpackas eller utföras med "skumbetong". Denna metod kan också användas vid intensiv trafik och vid känsliga miljöer där det absolut inte får bli några sättningar. Generellt sett är det väsentligaste för kvaliteten att packningen görs lager för lager och med flera överfarer per lager. Man bör också vara uppmärksam på fukthalten i materialet. Man ska vara extra uppmärksam och noggrann runt brunnar och liknande där det är svårt att packa. Ofta behöver ett större område huggas upp så att packningsredskapet kan arbeta effektivt. Gator, VA-armaturer, brunnar mm skall återställas i ursprungligt skick. Samtliga rännstensbrunnar skall slamsugas efter avslutat arbete.

## Återfyllning

Väghållaren har olika föreskrifter för olika typer av gator bl a beroende på trafikintensitet. För återfyllning upp till terrasskant kan man i allmänhet återanvända gamla massor. Förutsättningen är att de är fria från asfaltkakor, virkesavfall och skräp. För fyllning runt ledningen ska ledningsägarens krav uppfyllas. Generellt gäller att bär- och förstärkningslagren ska utföras enligt AMA Anläggning 17, tabell CE 1 och CE 2 eller särskilda föreskrifter som kommunen utfärdar. All återställning av beläggning och grönytor utföres av kommunens driftentreprenör och bekostas av sökanden enligt gällande taxa.

- En minimibredd på 0,50 m krävs för återställning med asfalt.
- Undvik "öar" av asfalt (<25 kvm).

I övriga fall ska man sträva efter rektangulära ytor med långa raka kanter och rensåga minst 0,50 m utanför schaktens bredaste ställe.

Vid korsande ledningsschakt gäller generellt att återställningen provisoriskt skall ske med kallasfalt. Detta görs i samråd med driftentreprenör.



## **När arbetet är klart**

- Gör en klaranmälan i ansökningssystemet.
- Avveckla arbetsplatsen och lämna den i ursprungligt skick.
- Kalla kommunens driftentreprenör till slutbesiktning.

## **Kontaktuppgifter:**

Västerviks kommun: Enheten för samhällsbyggnad, tel 0490-25 40 00

Driftentreprenör: Västervik Miljö & Energi AB, tel 0490-25 70 50